

Republika Srbija
VRHOVNI KASACIONI SUD
Kzz 85/2012
24.10.2012. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni kasacioni sud, u veću sastavljenom od sudija: Bate Cvetkovića, predsednika veća, Nevenke Važić, Ljubice Knežević - Tomašev, Veska Krstajića i Biljane Sinanović članova veća, sa savetnikom Vrhovnog kasacionog suda Milom Ristić, kao zapisničarem, u krivičnom predmetu okrivljenog M.B. iz B., zbog krivičnog dela teško delo protiv bezbednosti javnog saobraćaja iz člana 297. stav 3. u vezi stava 1. Krivičnog zakonika u vezi člana 289. stav 3. u vezi stava 1. Krivičnog zakonika, odlučujući o zahtevu za zaštitu zakonitosti Republičkog javnog tužioca Srbije Ktz br.639/12 od 9.10.2012. godine, podignutom protiv pravnosnažne presude Apelacionog suda u Nišu 9Kž.1. br. 3209/11 od 18.5.2012. godine, u sednici veća održanoj u odsustvu uredno obaveštenog Republičkog javnog tužioca Srbije, dana 24. oktobra 2012. godine, doneo je

P R E S U D U

UVAŽAVA SE kao osnovan zahtev za zaštitu zakonitosti Republičkog javnog tužioca Ktz br.639/12 od 9.10.2012. godine, pa se UKIDA presuda Apelacionog suda u Nišu 9Kž.1. br. 3209/11 od 18.5.2012. godine i predmet vraća tom sudu na ponovno odlučivanje.

O b r a z l o ž e n j e

Opštinski sud u Prokuplju presudom K.br. 1088/07 od 3.2.2009. godine oglasio je krivim okrivljenog M.B. iz B., zbog krivičnog dela teško delo protiv bezbednosti javnog saobraćaja iz člana 297. stav 3. u vezi stava 1. KZ u vezi člana 289. stav 3. u vezi stava 1. KZ za koje krivično delo mu je izrekao uslovnu osudu tako što je utvrdio kaznu zatvora u trajanju od tri meseca i odredio da se ova kazna neće izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od jedne godine po pravnosnažnosti presude ne učini novo krivično delo. Istovremeno, sud je okrivljenom izrekao i meru bezbednosti zabrane upravljanja motornim vozilom "B" kategorije, obavezao ga da sudu plati sudski paušal i troškove postupka a oštećene uputio na parnicu.

Protiv ove presude žalbu je, iz svih zakonskih razloga, podneo samo branilac okrivljenog advokat D.P. pa je Okružni sud u Prokuplju svojim rešenjem Kž. br. 258/09 od 19.6.2009. godine, žalbu uvažio i navedenu presudu Opštinskog suda u Prokuplju ukinuo i predmet vratio tom sudu na ponovni postupak i odlučivanje.

U ponovljenom postupku Osnovni sud u Prokuplju svojom presudom 3K.br. 396/10 od 7.3.2011. godine ponovo je oglasio krivim okrivljenog M.B. zbog krivičnog dela teško delo protiv bezbednosti javnog saobraćaja iz člana 297. stav 3. u vezi stava 1. KZ u vezi člana 289. stav 3. u vezi stava 1. KZ za koje krivično delo mu je izrekao uslovnu osudu tako što je utvrdio kaznu zatvora u trajanju od tri meseca i odredio da se ova kazna neće izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od jedne godine po pravnosnažnosti presude ne učini novo krivično delo. Istovremeno, okrivljenom je izrekao i meru bezbednosti zabrane upravljanja motornim vozilom "B" kategorije, obavezao ga da sudu plati sudski paušal i troškove postupka a oštećene uputio na parnicu.

Protiv ove presude žalbe su podneli: branilac okrivljenog advokat D.P. iz svih zakonskih razloga i Osnovni javni tužilac iz Prokuplja zbog odluke o krivičnoj sankciji.

Odlučujući o ovim žalbama, Apelacioni sud u Nišu svojom presudom 9Kž.1. br. 3209/11 od 18.5.2012. godine, delimičnim uvažavanjem žalbe Osnovnog javnog tužioca u Prokuplju, preinačuje ovu presudu Osnovnog suda u Prokuplju 3K.br. 396/10 od 7.3.2011. godine i to samo u pogledu odluke o krivičnoj sankciji pa okrivljenog M.B. iz B., zbog krivičnog dela teško delo protiv bezbednosti javnog saobraćaja iz člana 297. stav 3. u vezi stava 1.KZ u vezi člana 289. stav 3. u vezi stava 1. KZ za koje je oglašen krivim tom presudom, primenom odredbi člana 42., 43., 50., 51., 54., 56. stav 1. tač.3. i 57. KZ osuđuje na novčanu kaznu u određenom iznosu od 120.000,00 dinara, određujući da ju je dužan platiti u roku od tri meseca po pravnosnažnosti presude, a ako to ne učini sud će novčanu kaznu zameniti kaznom zatvora, tako što će za svakih započelih 1.000,00 dinara novčane kazne odrediti jedan dan kazne zatvora, dok je žalbe javnog tužioca u ostalom delu i branioca okrivljenog M.B., odbio kao neosnovane i prvostepenu presudu u nepreinačenom delu potvrdio.

Republički javni tužilac, podigao je zahtev za zaštitu zakonitosti Ktz.br.639/12 od 9.10.2012. godine, protiv presude Apelacionog suda u Nišu 9Kž.1. br. 3209/11 od 18.5.2012. godine zbog povrede odredaba krivičnog zakona iz člana 369. tačka 4. ZKP u vezi člana 382. ZKP, s predlogom da Vrhovni kasacioni sud uvaži zahtev i preinači ovu presudu Apelacionog suda izricanjem okrivljenom uslovne osude, utvrđenjem kazne zatvora u trajanju tri meseca, čije se izvršenje odlaže za vreme od jedne godine.

Vrhovni kasacioni sud je postupio u smislu odredbe člana 422. stav 3. Zakonika o krivičnom postupku (ZKP) i u sednici veća, održanoj u odsustvu uredno obaveštenog Republičkog javnog tužioca Srbije, razmotrio spise predmeta, zajedno sa navedenom pravnosnažnom presudom, pa je po oceni navoda i predloga iznetih u zahtevu, našao:

Zahtev za zaštitu zakonitosti je osnovan.

Osnovano Republički javni tužilac u zahtevu ističe da je pobijanom pravnosnažnom presudom učinjena povreda odredbe iz člana 382. ZKP, na štetu okrivljenog, jer je Apelacioni sud u Nišu nakon što je ukinuta prvostepena presuda od strane drugostepenog suda povodom samo žalbe u korist okrivljenog i nakon ponovljenog prvostepenog postupka, te u postupku sad po žalbi Osnovnog javnog tužioca iz Prokuplja, povredio princip zabrane reformatio in peius, propisan odredbom člana 382. ZKP.

Navedena odredba člana 382. ZKP propisuje da ako je izjavljena žalba samo u korist optuženog, presuda se ne sme izmeniti na njegovu štetu u pogledu pravne kvalifikacije krivičnog dela i krivične sankcije.

U konkretnom slučaju, okrivljeni M.B. je presudom Opštinskog suda u Prokuplju K.br. 1088/07 od 3.2.2009. godine oglašen krivim za krivično delo teško delo protiv bezbednosti javnog saobraćaja iz člana 297. stav 3. u vezi stava 1. KZ u vezi člana 289. stav 3. u vezi stava 1. KZ za koje krivično delo mu je sud izrekao uslovnu osudu tako što je utvrdio kaznu zatvora u trajanju od tri meseca i odredio da se ova kazna neće izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od jedne godine po pravnosnažnosti presude ne učini novo krivično delo. Istovremeno, okrivljenom je izrekao i meru bezbednosti zabrane upravljanja motornim vozilom "B" kategorije, obavezao ga da sudu plati sudski paušal i troškove postupka a oštećene uputio na parnicu.

Protiv ove presude žalbu je izjavio samo branilac okrivljenog, koju žalbu je Okružni sud u Prokuplju svojim rešenjem Kž. br. 258/09 od 19.6.2009. godine uvažio i navedenu presudu Opštinskog suda u Prokuplju ukinuo i predmet vratio tom sudu na ponovni postupak i odlučivanje.

U ponovljenom prvostepenom postupku Osnovni sud u Prokuplju svojom presudom 3K.br. 396/10 od 7.3.2011. godine je oglasio krivim okrivljenog M.B. zbog krivičnog dela teško delo protiv bezbednosti javnog saobraćaja iz člana 297. stav 3. u vezi stava 1. KZ u vezi člana 289. stav 3. u vezi stava 1. KZ za koje krivično delo mu je izrekao krivičnu sankciju kao u ranijoj prvostepenoj presudi odnosno uslovnu osudu kojom je utvrdio kaznu zatvora u trajanju od tri meseca i odredio da se ova kazna neće izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od jedne godine po pravnosnažnosti presude ne učini novo krivično delo. Istovremeno, okrivljenom je izrekao i meru bezbednosti zabrane upravljanja motornim vozilom "B" kategorije, obavezao ga da sudu plati sudski paušal i troškove postupka a oštećene uputio na parnicu.

Protiv ove presude žalbu je podneo i branilac okrivljenog B. a iz svih zakonskih razloga, ali i Osnovni javni tužilac iz Prokuplja - zbog odluke o krivičnoj sankciji.

U ovakvoj procesnoj situaciji, a u smislu citirane zakonske odredbe člana 382. ZKP, drugostepeni sud je bio dužan da pazi da presudu u materijalno-pravnom pogledu ne izmeni na štetu okrivljenog, kako u pogledu pravne kvalifikacije dela, tako i u delu o izrečenoj krivičnoj sankciji, jer je ista doneta nakon ukidanja prvostepene presude po žalbi izjavljenoj samo u korist okrivljenog a na koju prvostepenu presudu se javni tužilac uopšte nije žalio.

Međutim, Apelacioni sud u Nišu je, suprotno ovome, svojom presudom 9Kž.1. br. 3209/11 od 18.5.2012. godine, delimičnim uvažavanjem žalbe Osnovnog javnog tužioca u Prokuplju, preinačio ovu presudu Osnovnog suda u Prokuplju i to upravo u pogledu odluke o krivičnoj sankciji pa okrivljenog B., zbog krivičnog dela teško delo protiv bezbednosti javnog saobraćaja iz člana 297. stav 3. u vezi stava 1. u vezi člana 289. stav 3. u vezi stava 1. KZ za koje je oglašen krivim prvostepenom presudom, primenom odredbi člana 42., 43., 50., 51., 54., 56. stav 1. tač.3. i 57. KZ osudio na novčanu kaznu u određenom iznosu od 120.000,00 dinara određujući da ju je dužan platiti u roku od tri meseca po pravnosnažnosti presude, a ako to ne učini sud će novčanu kaznu zameniti kaznom zatvora, tako što će za svakih započetih 1.000,00 dinara novčane kazne odrediti jedan dan kazne zatvora, dok je žalbe javnog tužioca u ostalom delu i branioca okrivljenog odbio kao neosnovane i prvostepenu presudu u nepreinačenom delu potvrdio. Ovim je, osuđujući okrivljenog na novčanu kaznu u određenom iznosu umesto uslovne osude, Apelacioni sud, u delu odluke o krivičnoj sankciji, povredio princip zabrane reformatio in peius, propisan odredbom člana 382. ZKP.

Po stanovištu Vrhovnog kasacionog suda, ova zabrana ("preinačenja na gore") ograničava ne samo prvostepeni, već prvenstveno drugostepeni sud (jer je on taj koji odlučuje o žalbi), pa ukoliko je jednom nastala ova zabrana važi do okončanja postupka. U konkretnom slučaju, ova zabrana je nastala još u postupku po žalbi na presudu Opštinskog suda u Prokuplju K.br. 1088/07 od 3.2.2009. godine i to izjavljivanjem samo žalbe na tu presudu u korist okrivljenog (žalbu je izjavio samo branilac okrivljenog a ne i javni tužilac). Ova zabrana tako podrazumeva da se u daljem toku postupka položaj okrivljenog a u odnosu na pravnu kvalifikaciju dela iz ove presude i u odnosu na krivičnu sankciju, takođe iz ove presude, ne može pogoršati, odnosno, od tog trenutka pa sve do okončanja postupka svaki postupajući sud je vezan ovom zabranom. Po tom osnovu Osnovni sud u Prokuplju koji postupa u ponovljenom prvostepenom postupku ne krši ovu zabranu jer je svojom presudom okrivljenog oglasio krivim zbog istog krivičnog dela i izrekao mu krivične sankcije koje su i po vrsti i po visini iste kao i u ranijoj prvostepenoj odluci, međutim, iako je ovom zabranom bio vezan Apelacioni sud u Nišu isti preinačujući odluku o krivičnoj sankciji tako što okrivljenog, umesto mere upozorenja (uslovna osuda), osuđuje na kaznu (novčanu), po stavu Vrhovnog kasacionog suda čini povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 382. ZKP.

Naime, članom 4. stav 1. KZ kao krivične sankcije predviđene su kazne, mere upozorenja, mere bezbednosti i vaspitne mere. Članom 43. su kao kazne određene kazna zatvora, novčana kazna, rad u javnom interesu i oduzimanje vozačke dozvole a članom 64. stav 1. KZ kao mere upozorenja su predviđene uslovna osuda i sudska opomena. Nadalje, neophodno je imati u vidu da, u okviru opšte svrhe krivičnih sankcija (član 4. stav 2. KZ), pojedine krivične sankcije imaju i posebnu svrhu, kazne - iz člana 43. KZ a uslovna osuda i sudska opomena - iz člana 64. stav 2. KZ. Tako je kao svrha uslovne osude određeno "da se prema učiniocu lakšeg krivičnog dela ne primeni kazna kad se može očekivati da će upozorenje uz pretnju kazne dovoljno uticati na učinioca da više ne vrši krivična dela". Iz iznetog sledi da su kazne teže krivične sankcije od mera upozorenja .

S toga je, donošenjem presude kojom je preinačio prvostepenu presudu na izneti način, Apelacioni sud u Nišu izmenio presudu u pogledu krivične sankcije na štetu okrivljenog B. i počinio povredu postupka iz člana 382. ZKP.

Zato je Vrhovni kasacioni sud, uvažavajući kao osnovan zahtev za zaštitu zakonitosti, imajući u vidu da je na presudu žalbu izjavio i branilac okrivljenog, ukinuo navedenu presudu Apelacionog suda u Nišu i predmet vratio tom sudu na ponovno odlučivanje po podnetim žalbama, pri čemu će sud kod ponovnog odlučivanja imati u vidu pored ostalog i zabranu iz čl. 382. ZKP.

Iz iznetih razloga, Vrhovni kasacioni sud je na osnovu člana 30. stav 1. Zakona o uređenju sudova ("Službeni glasnik RS", broj 116/2008 od 22.12.2008. godine) i člana 425. stav 1. Zakonika o krivičnom postupku, odlučio kao u izreci presude.

Zapisničar-savetnik
Mila Ristić,s.r.

Predsednik veća -
sudija Bata Cvetković,s.r.